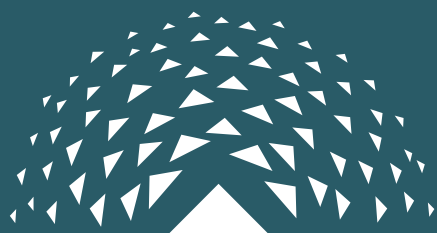

**Kihívások, dilemmák, konfliktusok – Kelet- és Délkelet-Ázsia
a koronavírus-járvány első hónapjai után**

Challenges, Dilemmas, Conflicts – East and Southeast Asia
Following the First Months of the Coronavirus Pandemic

GORECZKY PÉTER

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás és tördelés:

Tevelyné Kulcsár Andrea

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Goreczky Péter, 2020

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020

ISSN 2416-0148

Összefoglaló: A regionális politika szintjén Kína mindent megtesz azért, hogy mérsékelje azt a kárt, amit a járvány a térségbeli stratégiájának okozhat. Peking tudatában van, hogy a jelenlegi válság lehetőség a számára, hogy felelős és proaktív regionális vezetőként mutassa meg magát. Az ASEAN-országok együttműködése szempontjából szintén mérföldkő lehet a krízis, a közös fellépés révén erősödhet a tagállamok kohéziója. A Kelet- és Délkelet-Ázsiát jellemző főbb konfliktusok a COVID-19 vírus árnyékában sem szünetelnek, az egyes szereplők igyekeznek a krízis ellenére is erőt felmutatni. A veszélyt és a lehetőséget egyaránt felismerve Kína kampányt indított, hogy megmentse a nemzetközi hírnevét. Mindez lendületet adhat Peking elmúlt években tapasztalt törekvésének, hogy a saját hatalmi érdekei mentén átrajzolja a nemzetközi intézményrendszert. Az Övezet és Út Kezdeményezéshez kapcsolható projektek kivitelezése lassul vagy teljesen leáll a régióban, a legfontosabb fejlesztések azonban várhatóan újraindulnak, amint lehetséges. A kínai keresletnek és a Kína-központú termelési láncoknak való túlzott kitettség olyan kockázatot jelent, amely szükségessé teszi a délkelet-ázsiai növekedési stratégiák átgondolását.

Kulcsszavak: Kína, koronavírus, COVID-19, USA, ASEAN

Abstract: *At the regional policy level China makes every effort to moderate the damage made by the pandemic to its regional strategy. Beijing is aware of that the current crisis is an opportunity to position itself as a responsible and proactive regional leader. From the perspective of the cooperation of the ASEAN countries the crisis could be a milestone as joint action can strengthen the cohesion of member states. Main conflicts of East and Southeast Asia continue during the pandemic, players tend to show power despite of the crisis. Identifying both the threat and the opportunity, China has launched a campaign to save its international image. This may boost the Chinese efforts of recent years to restructure international institutional system in line with its own interests. Coronavirus has slowed or stopped the implementation of projects related with the Belt and Road Initiative, however, the most significant ones are expected to restart as soon as possible. High exposure to the Chinese market and China-centred supply chains is a risk that makes it necessary to rethink Southeast Asian growth strategies.*

Keywords: China, coronavirus, COVID-19, USA, ASEAN

BEVEZETÉS

A COVID-19 vírus elsőként Kínában, majd Kelet- és Délkelet-Ázsiában okozott tömeges megbetegedéseket, így a térség előbbre tart a járvánnyal való küzdelemben, mint Nyugat-Európa vagy az Amerikai Egyesült Államok. Ebből kifolyólag a régió kapcsán már érdemes számba venni néhány olyan jelenséget és tendenciát, amely a nemzetközi politika és a világgazdaság szempontjából is érdekes lehet. Kína már a járvány kitörését megelőzően is a világsajtó egyik kedvenc

témája volt, elegendő az USA-val vívott kereskedelmi háborúra, a kínai technológiai cégek körüli konfliktusra, az Övezet és Út Kezdeményezésre (BRI) vagy a Dél-kínai-tenger kapcsán folyó területi vitákra gondolni. A koronavírus egészen különleges helyzetbe hozta az országot, hiszen onnan indult el a világjárvány, ugyanakkor a jelenlegi állapot szerint elsőként már túl is jutott a kritikus szakaszon, és hozzáfogott, hogy a nemzetközi pozíciói erősítésére használja fel a válságot. Az ASEAN-országok esetében a járvány rámutat a világgazdasági növekedés egyik motorjának számító régió jövőjével kapcsolatos legfontosabb kérdésekre, vagyis az együttműködés fejlődésére, a Kínához fűződő kapcsolatra, illetve a gazdasági növekedési modell sebezhetőségére.

Az elemzés részben a járványnak a regionális kapcsolatokra gyakorolt hatását vizsgálja, különös tekintettel az ismert konfliktuspontokra, Kína szerepére, illetve az egyes országok nemzetközi megítélésére. Másrészt górcső alá veszi azokat a gazdasági hatásokat és folyamatokat, amelyeket a koronavírus terjedése idéz elő. Az elemzés Kelet- és Délkelet-Ázsiához Kínát, Japánt, Tajvant, Észak- és Dél-Koreát, valamint az ASEAN-országokat sorolja.

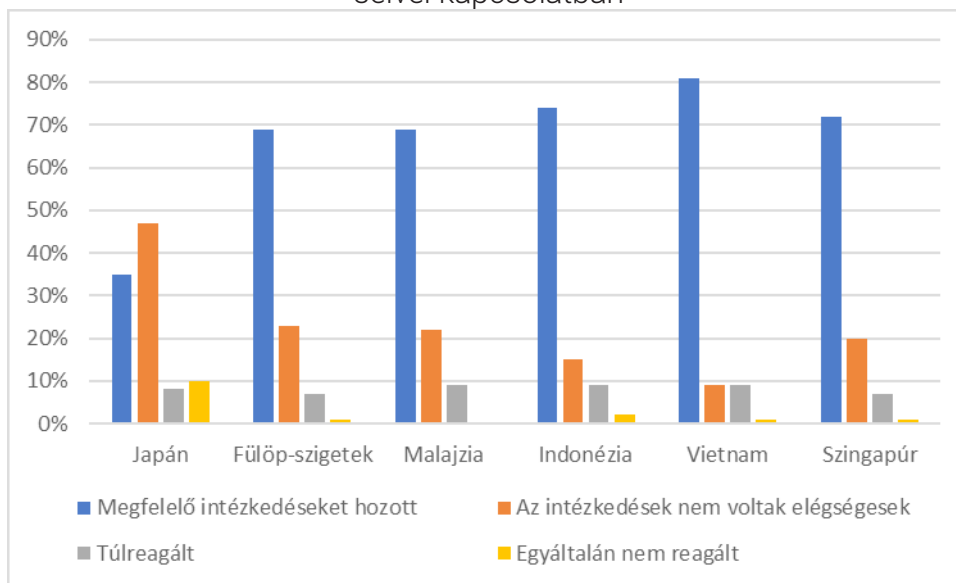
A KORMÁNYOK MEGÍTÉLÉSE ÉS A REGIONÁLIS POLITIKAI KAPCSOLATOK

A [statista.com](https://www.statista.com) 2020. február folyamán felmérést készített arról, hogy egyes kelet- és délkelet-ázsiai országokban a lakosság mennyire elégedett a koronavírus terjedésének megállítására hozott kormányzati intézkedésekkel. Ahogyan az 1. ábrán látható, Japán kivételével a vizsgált országok lakossága kifejezetten elégedett volt azzal, ahogyan a politikai vezetés a járvány miatt kialakult helyzetet kezelte. Japán esetében feltehetően [a Diamond Princess nevű hajó utasainak a karanténja során elkövetett hibák](#) is közrejátszottak a negatív értékelésben. Azonban a térségbeli többi kormány sem dőlhet hátra: mint ahogyan azt Dél-Korea esete mutatja, a megítélés gyorsan meg tud változni. Ugyanis – szintén a [statista.com](https://www.statista.com) adatai alapján – február 11. és 13. között a lakosság 64 százaléka még pozitívan értékelte a kormány fellépését, a február 28. és március 2. között végzett felmérés szerint azonban már csak 42 százalék nyilatkozott pozitívan a járvány kapcsán tett lépésekről, 56 százalék pedig negatívan.

A legtöbb forrás a térség országai közül Tajvant emeli ki a járványra való reagálás pozitív példjaként. A szigetország már [január 20-án újraaktiválta azt a központi irányító szervet](#), amelyet a 2003-as SARS-járványt (Severe Acute Respiratory Syndrome) követően hoztak létre, emellett az eseményekre gyorsan reagálva olyan intézkedéseket vezetett be, mint a külföldről érkező utasok egészségügyi szűrése vagy az önkéntes karantén olyan személyek esetében, akik fertőzött országból érkeztek haza. Tajvan mellett [Szingapúr és Hongkong is gyorsan és eredményesen reagált](#).

1. ábra

A lakosság elégedettsége a kormányoknak a COVID-19 járványt kezelő intézkedéseivel kapcsolatban

A regionális politika szintjén megfigyelhető, hogy Kína mindent megtesz azért, hogy mérsékelje azt a kárt, amit a járvány a térségbeli stratégiájának okozhat. Peking az elmúlt években rendre azt az üzenetet közvetítette, hogy Ázsia biztonsága az ázsiai nemzetekre tartozik, s tudatában van, hogy a jelenlegi válság egyszerre próba és lehetőség a számára. A kérdés, hogy sikerül-e olyan felelős regionális vezetőként mutatnia magát, amely odafigyel a környező országok jólétére, és kezelni tudja a válság negatív hatásait. Ennek fényében nem meglepő, hogy február 20-án Laosz fővárosában [a kínai külügyminiszter rendkívüli találkozót tartott az ASEAN-országokbeli kollegáival](#), hogy megvitassák a COVID-19 vírus terjedése elleni közös védekezés lehetőségeit. A tizenegy résztvevő a [közös nyilatkozatában](#) hangsúlyozta, hogy a hazájuk együttműködést kezd az orvosi és egészségügyi információk, illetve a jó gyakorlatok megosztása terén, hogy elősegítsék a vészhelyzetekre való felkészülést és reagálást. Nyilvánvalóan Peking szeretne valamiféle regionális egységet, „délkelet-ázsiai szolidaritást” kovácsolni, amelynek sikere jó fokmérője lesz annak, hogy Kínára mennyire tekintenek vezetőként a térség államai. Az ASEAN-országok szempontjából szintén mérföldkő lehet a járvány okozta krízis. A közös fellépés révén erősödhet a szövetség kohéziója – erre történt is utalás a tagállamok [gazdasági minisztereinek március 11-i vietnami találkozásán](#). A közös gazdasági intézkedések mellett a térség országainak a védelempolitikai együttműködése szintén bővíthet: a jövőben a regionális járványellenőrzésre is kiterjedhet, ami – összhangban a vietnami elnökség fő célkitűzésével – az ASEAN központi szerepét erősítheti, akár a kínai törekvések rovására is.

A szövetségi kapcsolatok, úgy tűnik, a járvány idején is működnek a régióban. Hun Szen kambodzsai miniszterelnök februárban minden lehetséges módon [igyekezett bizonyítani az elkötelezettségét Kína iránt](#). Többek között visszautasította a

járvány epicentrumából érkező repülőgépjáratok törlését, ellenezte a városban rekedt kambodzsai diákok evakuálását, sőt hajlandó lett volna a járvány tetőpontján Vuhanba is elutazni, amit a kínai vezetés végül nem engedélyezett neki.

KONFLIKTUSOK A JÁRVÁNY ÁRNYÉKÁBAN

Úgy tűnik, a Dél-kínai-tengeren a világjárvány ellenére sem állt be szünet a nagyhatalmak és a regionális szereplők erőfitogtatásában. Erre a legjobb példa, hogy az új koronavírus sem tudta megakadályozni, hogy az amerikai flotta USS Theodore Roosevelt anyahajója és a kötelékébe tartozó USS Bunker Hill [március 5-én kikössön a vietnami Đà Nẵngban](#). A kötelék hivatalosan az amerikai–vietnami diplomáciai kapcsolatok felvételének 25. évfordulójára szervezett ünnepségre érkezett, ám az esemény nyilvánvalóan túlmutat az egyszerű megemlékezésen. A repülőgép-anyahajók érkezése nem csupán azt demonstrálja, hogy az USA igyekszik Vietnammal erősíteni a kétoldalú kapcsolatait, hanem a többi ASEAN-ország felé is jelzi, hogy az Egyesült Államok jelen van a térségben, és partnerként is számolhatnak vele. Március 10-én pedig [az amerikai haditengerészet egy rombolója hajózott át](#) a Dél-kínai-tenger vitatott hovatartozású részén, a „A tengerhajózás szabadsága” gyakorlatsorozat (*Freedom of Navigation Operations*) részeként.

Kína számára ugyanakkor stratégiai fontossággal bír, hogy az Egyesült Államokat kiszorítsa a Dél-kínai-tengerről, így a szokásos válasz sem maradt el. Ezúttal [a kínai állami médiában tartottak szakértői beszélgetést](#) a járvány ellenére arról, hogy hogyan tudja Kína elektromágneses hullámokat kibocsátó fegyverekkel megtámadni a Dél-kínai-tengeren hajózó amerikai hadihajókat. Ezt megelőzően, február 28-án tette közzé az amerikai haditengerészet, hogy egy kínai romboló a Csendes-óceán nyugati medencéjének nemzetközi vizei felett repülő [amerikai harci repülőgépet vett célba lézerrel](#). Március közepén pedig a kínai haditengerészet repülőgépei [tengeralattjáró-elhárítási manővereket gyakoroltak](#) a térségben.

A járvány ellenére a két nagyhatalom mellett a térség országai is aktívak maradtak a konfliktusban. Kínai források szerint január 19–31. között [harmincnégy vietnami hajó közelítette meg a kínai fennhatóság alá tartozó Hajnan szigetét](#). A kínai szakértők szerint a halászati megfontolások nem indokolták a hajók jelenlétét, így feltételezhetőleg a céljuk kémkedés lehetett. A két ország közti legutóbbi incidens egy [vietnami halászhajó elsüllyedésével végződött](#). Március elején pedig a [Fülöp-szigetek tiltakozott az ENSZ-nél](#) Kína, illetve Malajzia beadványa ellen, amelyek révén a két ország a területi igényeit kívánta érvényesíteni.

Ami Tajvant illeti, Kína a koronavírus-válság idején is igyekszik megakadályozni, hogy a sziget valamely nemzetközi fórumon önálló szereplőként jelenhessen meg. Peking nyomására Tajvan nem lehet tagja az Egészségügyi Világszervezetnek (*World Health Organisation, WHO*) sem. A járványra való tekintettel tajvani egészségügyi szakemberek online részt vehettek a WHO tanácskozásán, ám Peking sietett közölni, hogy ők adtak erre engedélyt. [Tajpej ugyanakkor cáfolta](#) az állítást.

Japán és Dél-Korea kapcsolata a 2019-es mélypontot követően a javulás jeleit mutatta, ám a járvány terjedésének érdekében bevezetett intézkedések újabb diplomáciai feszültséghez vezettek. Március 6-án [Dél-Korea kemény hangú nyilatkozatban tiltakozott](#) Japán döntése ellen, miszerint két hétre karanténba kell vonulnia valamennyi, Dél-Koreából érkező látogatónak. A szöuli külügyminisztérium megkérdőjelezi, hogy a szigetország kizárólag a járvány elleni védekezés miatt vezet be ilyen szigorú intézkedéseket.

A világjárvány ellenére a Koreai-félsziget szokásos játszmái sem szünetelnek. Dél-koreai katonai források szerint északi szomszédjuk [két rövid hatótávolságú ballisztikus rakétát lőtt ki a tenger fölé](#) a félsziget keleti partjainál; az időzítést a dél-koreai források „kifejezetten alkalmatlannak” minősítették. Donald Trump amerikai elnök ugyanakkor [levelet küldött Kim Dzsongun észak-koreai vezetőnek](#), amelyben az ottani források szerint segítséget ajánlott fel az országnak a koronavírus elleni küzdelemhez.

SOFT POWER: KIHÍVÁS ÉS LEHETŐSÉG

Az új koronavírus okozta járvány a térség országai közül leginkább Kína nemzetközi megítélésére van hatással. Az ország az elmúlt években komoly erőfeszítéseket tett azért, hogy a puha erő (*soft power*) terén is a világ egyik vezető hatalma legyen, és önmagát felelős globális szereplőként állítsa be. A járvány kitörése ezt a folyamatot látványosan veszélybe sodorta. A Vuhanból érkezett hírek hatására a térség számos országában fellángoltak a Kína-ellenes érzelmek. Januárban [több mint félmillió dél-koreai írta alá azt a petíciót](#), amely a Kínából való beutazás megtiltását követelte. Februárban [több vietnami étterem és szálloda is kitiltotta a kínai vendégeket](#). Hasonlóképpen jártak el éttermek Hongkongban, Dél-Koreában és Japánban is. A Fülöp-szigeteken egyes [taxisofőrök nem voltak hajlandóak kínainak tűnő utasokat fuvarozni](#). Függetlenül attól, hogy a félelmek jogosak vagy eltúlzottak voltak-e, mindez azt mutatja, hogy a járvány kezdeti szakaszában Kína jelentős arculatvesztést volt kénytelen elkönyvelni a régióban. Az ország megítélésének romlása ugyanakkor nem csupán Kelet- és Délkelet-Ázsiában figyelhető meg. A járvány kitörését követően a kínainak látszó emberektől való távolságtartás világszerte tapasztalható volt. Ennél talán még nagyobb jelentőségű, hogy mivel az új koronavírus Kínában ütötte fel először a fejét, az ország neve véglegesen összekapcsolódik a világjárvánnyal. Donald Trump amerikai elnök erre csupán ráerősít, amikor a COVID-19-et [„kínai vírusként” említi](#). Szintén Kína nemzetközi megítélését rontja, hogy a világsajtó egy jelentős része tényként kezeli, hogy az ország [a járvány korai szakaszában nem megfelelő intézkedéseket hozott](#), és torzított információkat osztott meg a nagyvilággal.

A veszélyt és a lehetőséget egyaránt felismerve, Kína kampányt indított, hogy megmentse a nemzetközi hírnevét, és önmagát a globális egészségügy vezetőjeként pozicionálja. Ennek keretében Peking a legkülönbözőbb alternatív magyarázatokkal állt elő a vírus eredetéről, és konzekvensen visszautasította, hogy az amerikai elnök

„kínai vírusként” emlegetse a betegséget. Emellett pedig a [hagyományos kínai orvoslást kezdte ajánlani](#) az új koronavírus elleni megoldásként. A kommunikációs offenzíva mellett beindult a „maszkdiplomácia” is: Kína [Franciaországba](#), illetve [más európai országokba küld](#) a járvány elleni védekezéshez szükséges orvostechnikai eszközöket.

A „maszkdiplomácia” eszközével a kelet- és délkelet-ázsiai államok közül nem csupán Kína él: az ASEAN-tagállamok közül például Indonézia, Vietnam, Malajzia és a Fülöp-szigetek is adományokat küldött Vuhanba. A tokiói kormány szintén az elsők között [küldött több ezer védőruházatot a járvány epicentrumába](#), japán települések pedig védőmaszkokat adományoztak a járvány sújtotta kínai városnak. A két ország sok szempontból riválisa egymásnak, emellett területi viták is terhelik a viszonyukat, ami különleges hangsúlyt ad a japán gesztusnak.

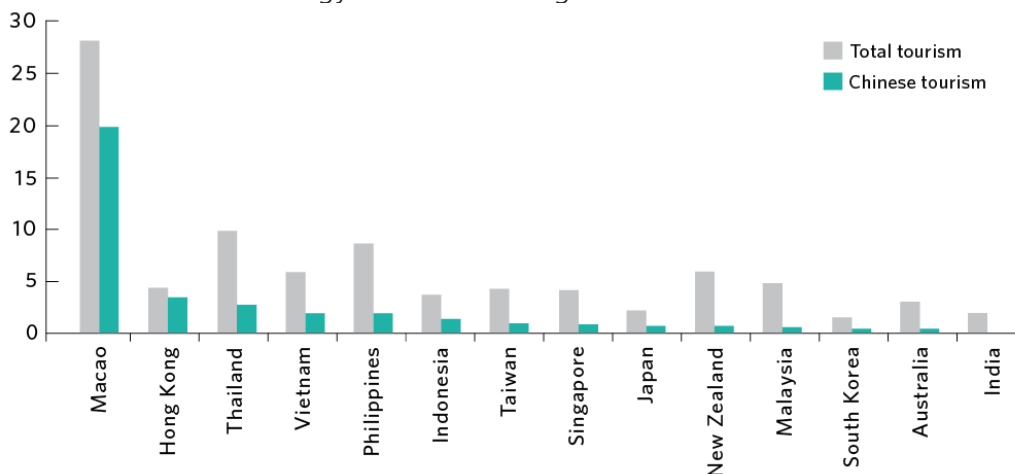
REGIONÁLIS GAZDASÁGI HATÁSOK

A térség kormányainak többsége már bejelentett egy vagy több olyan intézkedéscsomagot, amely a járvány negatív gazdasági hatásait hivatott mérsékelni. A csomagok többnyire hasonló elemeket tartalmaznak: a kis- és középvállalkozások támogatása, adókedvezmények szállodáknak és éttermeknek, exportőröknek nyújtandó kölcsönök, a belföldi turizmus támogatása, közműdíjakhoz nyújtott pénzügyi segítség, átképzés azok számára, akik elvesztették a munkahelyüket. A régió országai jellemzően egyelőre nemzeti szinten igyekeznek kezelni a problémákat.

A járvány következményei ugyanakkor felhívják a figyelmet arra, hogy Délkelet-Ázsia egyes gazdaságai túlzott mértékben függenek Kínától. Ennek a kitettségnek három dimenziójára is rámutat a mostani válság. Egyrészt azokat az országokat érinti különösen érzékenyen, amelyek gazdasága nagymértékben támaszkodik a turizmusra, és azon belül is a Kínából érkező turistákra (2. ábra).

[2. ábra](#)

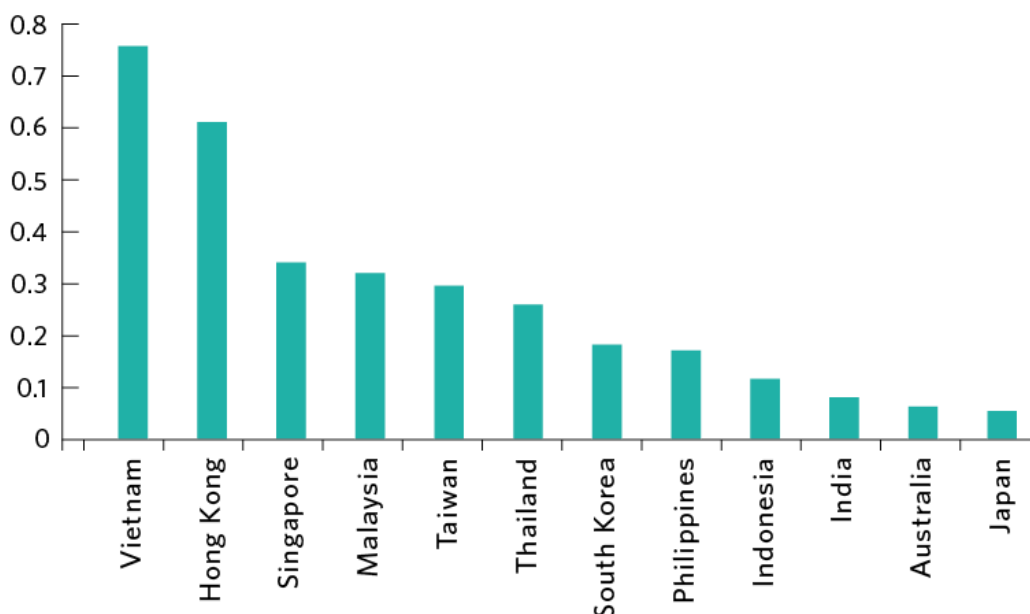
A turizmus és a kínai turisták jelentősége a GDP százalékában, egyes ázsiai országok esetében

A kitettség második dimenziójára az ellátási láncokban keletkezett zavarok utalnak. Február végén [Kambodzsa jelezte, hogy mintegy 200, főként ruhaipari gyára áll le](#) vagy csökkenti a termelést, mivel a járvány miatt nem érkezik elegendő nyersanyag Kínából. A kambodzsai ruhagyártók szövetsége szerint az ország textilipari gyárai nyersanyagigényének 60 százalékát Kínából elégítik ki. A vietnami ruhaipar hasonló gondokkal küzd, de az ország elektronikai vállalatai, köztük a Samsung is, [javarészt Kínából szerzik be a nyersanyagokat és az alkatrészeket](#). Mianmar egyes iparágai szintén nehéz helyzetbe kerültek a kínai nyersanyagszállítmányok szünetelése miatt. A 3. ábra azt mutatja, milyen mértékű GDP-veszteséggel kell számolniuk az egyes ázsiai gazdaságoknak, amennyiben a kínai gyártás 20 százaléka egy teljes negyedéven keresztül kiesik.

3. ábra

Az új koronavírus miatt várható GDP-veszteség egyes ázsiai országokban (százalék)

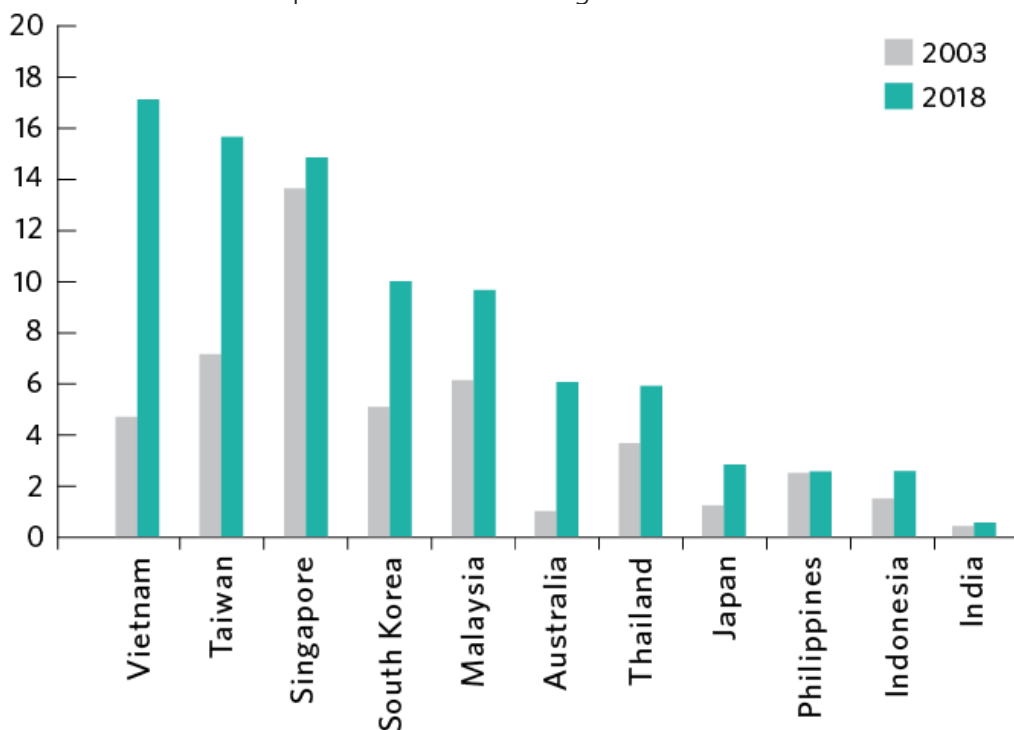
A 3. ábrán látható, hogy a kínai értékláncoknak való jelentős kitettsége miatt a leginkább Vietnam lesz érintett, ugyanakkor az ország reál GDP-je 7 százalék körüli mértékben nőtt 2019-ben, ami tompítja a veszteségét. Japánt és Dél-Koreát pedig a fentiekén túlmenően a befektetéseik révén is érinthetik a járvány hatásai.

A kitettség harmadik dimenziója az áruk és szolgáltatások iránti kereslet visszaesése Kínában. A turizmushoz és a termelési láncokhoz hasonlóan, a térség számos gazdasága egyre inkább függ a kínai kereslettől. A 4. ábra mutatja, hogy Ázsia főbb gazdaságai milyen mértékben függtek a 2003-as SARS-járvány idején a Kínába irányuló exporttól, és hogy ez a kitettség hogyan változott azóta.

4. ábra

A kínai exportnak való kitettség a GDP százalékában

Az említett következmények mellett a járvány Kína emblemikus projektjére, az Övezet és Út Kezdeményezésre is hatással van. A témáról megjelenő hírek alapján úgy tűnik, a térségben zajló, [a BRI-hez kapcsolható fejlesztési projektek kivitelezése lassul vagy teljesen leáll](#). Indonéziában például a térség egyik legnagyobb infrastruktúra-beruházása, a Jakarta és Bandung közti, 6 milliárd dolláros [gyorsvasútfejlesztési projekt is késik](#), mivel a kínai támogatású projektben alkalmazott kínai munkások a holdújévi szabadságot követően az utazási korlátozások miatt nem tudnak visszatérni az országba. A szintén Indonéziában található [Batang Toru-i vízerőmű építése](#) ugyanezen okok miatt február közepén teljesen leállt. A kambodzsai [Sihanoukville kikötőjének a fejlesztése ugyancsak megtorpant](#).

A [kínai külügyminiszter-helyettes szerint](#) ugyanakkor a járvány csak átmeneti hatással van a BRI megvalósítására. A kijelentés nem meglepő, mivel egyrészt az óriásprojektet Hszi Csin-ping elnök is a sajátjának tekinti, így a kezdeményezés látványos derékba törését nem engedheti meg magának. Másrészt a BRI a kínai gazdasági és politikai befolyás növelésére irányuló stratégia központi eleme: azt szolgálja, hogy az ország – a 19. pártkongresszuson kitűzött célnak megfelelően – a 21. század közepére világelső legyen a nemzetközi befolyást tekintve. Ennek megfelelően az ahhoz köthető legfontosabb régióbeli fejlesztési projektek várhatóan csak átmenetileg lassulnak le, vagy pedig gyorsan újraindulnak. A járvány okozta válság ugyanakkor lehetőséget kínál Kínának arra, hogy egyes, pénzügyi szempontból kockázatosabbnak ítélt projektek mögül kihátráljon. A válságra történő hivatkozás azon

kormányok számára is alkalmat kínál, amelyek egyébként is fontolgatták, hogy politikailag népszerűtlen fejlesztési projektektől elálljanak. Számítani lehet arra is, hogy a gazdasági visszaesés hatására előtérbe kerülnek a pénzügyi szempontok, amikor Kína arról dönt, milyen fejlesztési projekteket támogasson a régióban. A kommunikáció szintjén pedig Kína a BRI-t bizonyára még inkább a nemzetek közös erőfeszítéseként fogja népszerűsíteni, egy olyan vállalkozásként, amely segít kilábalni a gazdasági visszaesésből. Továbbá várhatóan a kezdeményezésnek egészségügyi dimenziót is fog adni, hiszen [Hszi Csin-ping elnök már most egy „egészségügyi selyemút” építéséről beszél](#). A térség legkevesbé fejlett gazdaságai és magas adósságállománnyal küzdő országai számára ugyanakkor még inkább felértékelődnek a kínai pénzügyi források, így a kitettségük tovább növekedhet.

Ami a Regionális Átfogó Gazdasági Partnerség (*Regional Comprehensive Economic Partnership*, RCEP) nevű szabadkereskedelmi megállapodást illeti, egyelőre nem látható, hogy a COVID-19 járvány fog-e újabb késedelmet okozni az egyezmény véglegesítésében. A tíz ASEAN-tagország mellett Ausztrália, Kína, Japán, Új-Zéland és Dél-Korea [az előzetes várakozások szerint 2020-ban írnák alá](#) a szerződést. Úgy tűnik, az ASEAN tagjai a járvány ellenére is folytatják azon erőfeszítéseiket, hogy [meggyőzzék Indiát arról, üljön vissza a tárgyalóasztalhoz](#), és legyen a megállapodás részese. Március 11-én, [az ASEAN gazdasági minisztereinek vietnami találkozásán](#) pedig az RCEP véglegesítésének a felgyorsítását szorgalmazták a résztvevők.

KONKLÚZIÓK

Egyelőre úgy tűnik, a COVID-19 járvány nem korlátozta egyetlen kelet- vagy délkelet-ázsiai állam nemzetközi cselekvőképességét sem. Átfogó közös fellépésről nem lehet beszélni a térség kapcsán, ugyanakkor Kína és az ASEAN vonatkozásában megfigyelhető a szorosabb együttműködésre való törekvés a járvány kezelése terén. Mindez egyfajta teszt Peking számára, hogy képes-e a felelős regionális vezető szerepét betölteni. Az ASEAN pedig ezúttal is azzal a dilemmával néz szembe, hogyan működjön együtt Kínával, miközben az együttműködés területeinek a szélesítésével a saját benső kohézióját igyekszik erősíteni.

Peking érzékelhetően tisztában van azzal, hogy a jelenlegi helyzet nagy lehetőség a számára. Az ország a világon elsőként jutott túl a járvány legnehezebb szakaszán, ami megfelelő alap ahhoz, hogy ne csupán a regionális, hanem a globális egészségügy vezetőjeként próbálja pozicionálni magát. A járvány kezdeti szakaszában mindez még elképzelhetetlen volt. A Vuhanból érkezett hírek hatására a világ félni kezdett mindentől, ami kínai, a helyi hatóságok korai intézkedéseit pedig a mai napig homály fedi. Ez hosszú évekre komoly csapást jelenthetett volna a kínai puha erőre nézve. Az ország azonban a kommunikáció és a „maszkdiplomácia” eszközeit bevetve igyekszik a maga javára fordítani, és a nemzetközi megítélése javítására felhasználni a jelenlegi helyzetet. Mindez lendületet adhat Kína elmúlt években tapasztalt törekvésének, hogy a saját hatalmi érdekei mentén rajzolja át a nemzetközi

intézményrendszert. Erre utal, hogy Peking nem elégszik meg azzal, hogy a WHO jelenlegi vezetése jó viszonyt ápol az országgal, hanem [meglebegtette egy alternatív egészségügyi világszervezet létrehozását](#). A Washingtonnal a járvány kapcsán elmérgesedett szópárbaj várhatóan csak további motivációt ad Pekingnek. A kereskedelmi háború kommunikációjából leszűrhető tapasztalatok alapján az amerikai narratíva (Kína felelős a világjárványért), valamint a kínai olvasat (az ország időt nyert a világnak ahhoz, hogy az felkészüljön), egymással párhuzamosan fog futni, ami azt vetíti előre, hogy a járvány hosszú távú hatásaként a bizalmatlanság tovább fog erősödni az USA és Kína között.

A Kelet- és Délkelet-Ázsiát jellemző főbb konfliktusok a COVID-19 vírus árnyékában sem szünetelnek, az egyes szereplők a krízis ellenére is igyekeznek erőt felmutatni. A Dél-kínai-tengeren az USA és Kína részéről zajló, már megszokottnak mondható erőfitogtatás várhatóan a járvány dacára folytatódni fog. Kína Tajvanhoz való hozzáállása szintén nem változott, a tajpeji vezetésnek a koronavírus elleni fellépése ugyanakkor pozitív példaként járta be a világsajtót. A járvány helyi terjedését tagadva, Észak-Korea újabb rakétakísérletével mutat határozottságot a világ felé.

Az Övezet és Út Kezdeményezéshez kapcsolható projektek kivitelezése lassul vagy teljesen leáll a régióban, a legfontosabb fejlesztések azonban várhatóan újraindulnak, amint lehetséges. A BRI Kína külgazdasági stratégiájának a központi eleme marad, hangsúlyeltolódásokra és a kommunikációs üzenetek változására azonban számítani lehet.

A válság rávilágít arra, hogy a Kínával való szoros turisztikai, kereskedelmi és befektetési kapcsolatoknak árnyoldalai is vannak. Egyes délkelet-ázsiai országok gazdasági növekedési modelljének a gyenge pontjai most látványosan megmutatkoznak. A kínai keresletnek és a Kína-központú termelési láncoknak való túlzott kitettség olyan kockázatot jelent, amely szükségessé teszi a növekedési stratégiák átgondolását. Az ASEAN-tagországoknak meg kell találniuk a növekedés belső forrásait – ez pedig a hazai termelő és szolgáltató kapacitásokba történő befektetést igényel. Ily módon nagyobb részt tudnak maguknak biztosítani a regionális értékláncokból. Ami a japán és a dél-koreai vállalatokat illeti, a járvány azok regionális termelési láncbaiban is komoly zavart idéz elő. Következmenyként várhatóan felerősödik a 2000-es években indult „Kína+1 stratégiaként” ismert folyamat, amelynek során a kockázatok mérséklése érdekében a japán vállalatok a kínai gyártótevékenységük egy részét a régió más országába telepítették át. A diverzifikáció és az ellátási láncok ellenállóbbá tétele a járványt követően minden bizonnyal kulcsszerepet kap majd a vállalatok stratégiájában.